

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Liber Primvs continet admonitiones ad spiritualem vitam vtilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

TOMI SECUNDI
PARS PRIMA.

DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATVOR.

Auſtor
teſtatur
manu pro-
pria ſe
hunc li-
brū com-
poſuiſſe
anno Dñi
1441.

LIBER PRIMVS

Continet admonitiones ad ſpiritualem vitam vtilis.

CAPITA LIBRI PRIMI.

DE imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

Cap. i.

De humili ſentire ſuiipſus.	II
De doctrina veritatis.	XII
De providentia, ſive prudentia, in agendis.	IV
De lectione ſanctarum Scripturarum.	V
De inordinatis affectionibus.	VI
De vana ſpe & elatione fugienda.	VII
De cauenda nimia familiaritate.	VIII
De obedientia & ſubiectione.	IX
De cauenda ſuperſtuitate verborum.	X
De pace acquirenda, & zelo proſciendi.	XI
De utilitate aduerſitatis.	XII
De tentationibus reſiſtendis.	XIII
De temerario iudicio vitando.	XIV
De operibus ex charitate factis.	XV
De ſufferentia defectuum aliorum.	XVI
De monaſtica vita.	XVII
De exemplis ſanctorum Patrum.	XVIII
De exercitijs boni religioſi.	XIX
De amore ſolitudinis & ſilentij.	XX
De compunctione cordis.	XXI

X

De

De consideratione humana miseria.

De meditatione mortis.

De iudicio & poenis peccatorum.

De seruenti emendatione totius vite nostre.

XXI

XXI

XXI

XXI

CAPVT I.

De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

Ioan. 8.

1. **Q**ui sequitur me, non ambulat in tenebris, dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit, & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum desiderium sentiunt, quia spiritum Christi non habent. Qui eum vult plenè & sapidè Christi verba intelligere, oportet vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, vnde displiceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt sanctum & iustum, sed virtuosa vita efficit Deo charum. Opto magis sentire compunctionem, quàm scire eius definitionem. Si scires tota Biblia exterius, & omnium Philosophorum dicta, quid totum prodesset sine charitate Dei & gratia? Vanitas vanitatum & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna caelestia.

4. Vanitas igitur est, diuitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi; & illud desiderare, vnde postmodum grauius oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas est, presentem vitam solè attendere, & quæ futura sunt non præuidere. Vanitas est diligere, quod cum omni celeritate transit; & illuc non festinare, vbi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter prouerbij: quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad inuisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

2. Cor. 1.

Eccli. 1.

Ibidem.

CAPVT II.

De humili sentire suiipsum.

1. **O**mnis homo naturaliter scire desiderat, sed sciētia sine timore Dei quid importat? Melior est profectō humilis rusticus, qui Deo seruit; quā superbus philosophus, qui se neglecto cursum cæli cōsiderat. Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia, quæ in mundo sunt, & non essem in charitate, quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto? Eccli. 1. & Arist. lib. 1. metaph. c. 1.

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio, quia magna ibi inuenitur distractio & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici. Multa sunt, quæ scire parum vel nihil animæ profunt. Et valde inspiens est, qui aliis intendit, quā his, quæ salutis suæ deseruiunt. Multa verba non satiant animam, sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia, magnam præstat ad Deum confidentiam. 1. Cor. 8.

3. Quanto plus & melius scis, tanto grauius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fastidire. Quid te vis alicui præferre, quum plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid scire & discere, ama nesciri, & pro nihilo reputari. Rom. 12.

4. Hæc est altissima & vtilissima lectio, suiipsum vera cognitio & despectio. De seipso nihil tenere, & de aliis semper bene & altè sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua graua perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare; quia nescis quā diu possis in bono stare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis. Gen. 3.

CAPVT III.

De doctrina veritatis.

1. **F**elix, quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra opinio & noster sensus sæpe nos fallit, & modicum videt. Quid prodest magna euillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus nec arguemur Psal. 93. Eccli. 30

in iudicio, quia ignorauimus? Grandis insipientia, quod neglectis vtilibus & necessariis, vltro intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes non videmus.

Psal. 113.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc est principium quod & loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnum sunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua. Tædet me sæpe multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero. Taceant omnes doctores, fileant vniuersa creatura in conspectu tuo, tu mihi loquere solus.

Math. 11.

& Luc. 10.

3. Quanto aliquis magis sibi vnitus & interiori simplicitate fuerit; tanto plura & altiora sine labore intelligit, quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria exquisitioe esse nititur. Quis te magis impedit & molestat, quàm tua immortalis affectio cordis? Bonus & deuotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosa inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere seipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet seipsum; & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem sibi habet annexam: & omnis speculatio nostra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia, aut qualibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita. Quia verò plures magis student scire, quàm bene viuere: ideo sæpe errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

Math. 25.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia & virtutes inferendas, sicuti ad mouendas quæstiones: non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiiis. Certè adueniente die iudicij non quæretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene diximus, sed quàm religiosè viximus. Dic mihi, vbi sunt modò omnes illi domini & magistri, quos bene nouisti, dum adhuc vitarent, & in studiis florent? Iam eorum præbendas alij possident, & nescio vtrum de

de eis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modo de illis tacetur.

6. O quàm citò transit gloria mundi! Vtinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset, tunc bene studuissent & legissent. Quàm multi pereunt per vanam scientiam in seculo, qui parum curant de Dei seruitio? Et quia magis eligunt magni esse quàm humiles, ideo euanescent in cogitationibus suis. Verè magnus est, qui magnam habet charitatem. Verè magnus est, qui in se paruus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur vt stercora, vt Christum lucrifaciat. Et verè bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

Eccle. 2.

Tit. 1.

Rom. 1.

Matth. 13.

& 23.

Phil. 3.

CAPVT IV.

De prouidentia, sive prudentia, in agendis.

1. **N**on est credendum omni verbo nec instinctui: sed cautè & longanimiter res est secundum Deum ponderanda. Proh dolor, saepe malum faciliùs, quàm bonum de alio creditur & dicitur: ita infirmi sumus. Sed perfecti viri non faciliè credunt omni enarranti; quia sciunt infirmitatem humanam ad malum procliuem, & in verbis satis labilem.

1. Ioan. 4.

Gen. 3.

Iacob. 3.

Prou. 19.

Prou. 17.

Eccl. 19.

Prou. 12.

2. Magna sapientià, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe; & quare potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, & expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit, & Deo subiectior; tanto in omnibus erit sapientior & pacatior.

Prou. 15. &

Eccl. 1.

CAPVT V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

Veritas est in scripturis sanctis quærenda, non eloquentia. Omnis scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potiùs debemus utilitatè in scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, vtrum parua vel magna literaturæ fuerit, sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit, sed quid dicatur attende.

Rom. 15.

1. Cor. 2.

Psal. 116.

Luci 21.

2 Rom. 2. 8.

10. & Col. 3.

Prou. 1. &

18.

2. Homines transeunt sed veritas Domini manet in æternū. Sine personarū acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione scripturarum, quum volumus intelligere & discutere, vbi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter; nec vnquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba sanctorum: nec displiceant tibi parabola seniorum, sine causa enim non proferuntur.

CAPVT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. **Q**uandocunque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & avarus nunquam quiescunt, pauper & humilis spiritu in multitudine pacis conuersantur. Homo, qui necdum perfecte in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus in spiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo sæpe habet tristitiam, quum se subtrahit: leuiter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosequutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientie grauatur: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil inuat ad pacem, quam quæsiuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, non autem eis seruendo. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in seruido spirituali.

CAPVT VII.

De vana spe & elatione fugienda.

Ierem. 17.

Psal. 30.

Ierem. 9.

1. **V**anus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire amore Iesu Christi & pauperem in hoc saculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac, quod in te est, & Deus adert bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua scientia, vel cuiusquam videntis astutia: sed magis in Dei gratia, qui adiuuat homiles, & de se præsumentes humiliat.

2. Ne glorieris in diuitiis, si adsunt, nec in amicis, quia potentes sunt: sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & deicidatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum, quicquid boni naturaliter habueris.

3. Non

3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis; qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt iudicia Dei quàm hominum: cui saepe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conferues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plàrimum, si vel vni te prapponas. Iugis pax cum humili; in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

CAPVT VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1. **N**on omni homini reueles cor tuum, sed cum sapiente & timente Deum age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis rarus esto. Cum diuitibus noli blandiri, & coram Magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis sociare; & quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis eius opta familiaris esse, & hominum notitiam deuota.

Eccli. 3.

Prou. 5.

2. Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoq; accidit, vt persona ignota ex bona fama luceat, cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate in nobis considerata.

CAPVT IX.

De obedientia & subiectione.

1. **V**aldè magnum est in obedientia stare, sub prælato viuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est stare in subiectione, quàm in prælatura: Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate quàm ex charitate: & illi poenam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subiciant. Curre huc vel illuc, non inuenies quietem, nisi in humili subiectione sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quòd vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo noli nimis in sensu tuo cõfidere, sed velis etiã libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum

328 DE IMITATIONE CHRISTI
propter Deum dimittis, & aliū sequeris, magis exinde proficies,
3. Audiui enim sæpe, securius esse audire & accipere confi-
lium, quàm dare. Potest etiam contingere, vt bonum sit vniuscuiusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, quum id ratio aut causa postulat, signum est superbix & pertinaciæ.

CAPVT X.

De cauenda superfluitate verborum.

*Math. 4.
& 14. &
Ioan. 6.*

1. **C**Aueas tumultum hominum quantum potes: multum enim impedit tractatus secularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur; cum tamen rarò sine læsione conscientix ad silentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab inuicem consolari quærimus; & cor diuersis cogitationibus fatigatum, optamus releuare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

*Math. 12.
& Luc. 6.*

2. Sed proh dolor, sæpe inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris & diuinæ consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandū est & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit, quæ edificabilia sunt loquere. Malus vsus & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Inuat tamen non parum ad profectum spiritualem, deuota spiritualium rerum collatio, maximè vbi pares animo & spiritu in Deo sibi sociantur.

*Act. 1. &
Rom. 15.*

CAPVT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. **M**ultam possemus pacem habere, si non vellemus nos cura aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille, diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet: qui occasiones forinsecus quærit: qui parum vel rarò se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam sanctorum tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seipso mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideo totis medullis cordis, Deo inhærere atque liberè sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Rarò etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum

fectum non accendimur, ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfecte mortui, & interius minimè implicati; tunc possemus etiam diuina sapere; & de cęlesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi, nec perfectam sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4. Si niteremur sicut viri fortes stare in prælio, profectò auxilium Domini super nos videremus de cęlo. Ipse enim certates & de sua gratia sperantes paratus est adiuuare qui nobis certandi occasiones procurat, vt vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantis profectum religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, vt purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario sæpe sentimus, vt meliores & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamus, quam post multos annos professionis. Feruor & profectus noster quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum leuitate & gaudio.

6. Graue est assuetudine dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuę, & malam dedisce consuetudinem, ne fortè paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantam tibi pacem & aliis latitiam faceres, teipsum bene habendo, putò quòd sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPVT XII.

De utilitate aduersitatis.

1. **B**onum nobis est, quòd aliquando habeamus aliquas grauitates & cõtrarietates; quia sæpe hominem ad eor reuocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonũ est, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiat, etiam si bene agimus & intendimus. Ista sæpe iuuant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, vt non esset ei

X §

necesse

330 DE IMITATIONE CHRISTI
necesse multas humanas consolationes quærere. Quando homo
bonæ voluntatis tribulatur vel tentatur, aut malis cogitationibus
affligitur, tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo
nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit &
orat pro miseris quas patitur. Tunc tædet eum diutius viuere, &
mortem optat venire, vt possit dissolui & cum Christo esse. Tunc
etiam bene aduertit, perfectam securitatem & plenam pacem in
mundo non posse constare.

CAPVT XIII.

De tentationibus resistendis.

1. **Q**uamdiu in mundo viuimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus. Vnde in Iob scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideo vnusquisque sollicitus esse debet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus, ne diabolus locum inueniret decipiendi: qui nunquam dormitat, sed circumquærens quem deuoret. Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non possumus.
2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valdè vtilis, licet molestæ sint & graues: quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt, & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi non sint tentationes vel aduersitates.
3. Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit; quia in nobis est vnde tentamur ex quo in concupiscentia nati sumus. Vna tentatione seu tribulatione recedente, alia superuenit, & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.
4. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: imò citius ad eum tentationes rediens, & peius sentiet. Paulatim & per patientiam cum longanimitate, Deo iuuante, melius superabis, quam cum duritia & importunitate propria. Sæpius accipe consilium in tentatione: & cum tentato noli duriter agere; sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.
5. Initium omnium malarum tentationum inconstantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remissus, & suum

suum propositum deserens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iustum. Nescimus saepe, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, praecipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur; sed extra limen, statim, vt pulsauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit: Principiis obsta, serò medicina paratur. Nam primò occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus prauus, & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutiùs ad resistendum quis torpuerit, tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conuersionis suæ grauiore tentationes patiuntur, quidam autem in fine. Quidam verò, quasi per totam vitam suam malè habent. Nonnulli satis leuiter tentantur, secundum diuinæ ordinationis sapientiam & æquitatem; quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare quum tentamur, sed eo feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui vtique secundum dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, vt possimus sustinere. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione quia humiles spiritu saluabit & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo quantum profecit, & ibi maius meritum existit & virtus melius patet. Nec magnum est si homo deuotus sit & feruidus, quum grauitatem non sentit, sed si tempore aduersitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in partibus quotidianis saepe vincuntur: vt humiliati, nunquam de seipsis in magnis confidunt, qui in tam modicis infirmantur.

CAPVT XIV.

De temerario iudicio vitando.

AD te ipsum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios homo frustra laborat, sapiùs errat, & leuiter peccat: seipsum verò iudicando & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, facilliter perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderij, non tam facilliter turbaremur pro resiliencia sensus nostri.

2. Sed

Matth. 7.

& Rom. 2.

Eccle. 3.

2. Sed saepe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè seipfos quarunt, in rebus quas agunt & nesciunt. Videntur etiam in bona pacē stare, quando res pro eorum velle fiunt & sentire. Si autem aliter sit quàm cupiunt, citò mouentur, & tristes fiunt. Propter diuersitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & ciues, inter religiosos & deuotos.

Jerem. 13.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur, & ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subiectiuae Iesu Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subiici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPVT XV.

De operibus ex charitate factis.

1. **P**ro nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliud quod malum est faciendum: sed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodest; quicquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam paruum sit & despectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto quis agit: quàm opus, quod facit. Multum facit, qui multum diligit.

1. Cor. 15.

2. Multum facit, qui rem bene facit: bene facit, qui magis communitati quàm suæ voluntati seruit. Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, effectus commoditatis, rarò abesse volunt.

Luca 7.

Phil. 2.

Phil. 2. &

1. Cor. 13.

Psal. 17. &

24.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quarit; sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat; nec in seipso vult gaudere, sed in Deo super omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes sancti fruibiliber quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAPVT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. **Q**uæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt

sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare : vt Deus tibi dignetur subuenire, & possis benignè portare. *Matth. 6. & Luc. 11.*

2. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius & honor in omnibus seruis suis, quis scit bene mala in bonum conuertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates: quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus. *Matth. 6. 1. Thes. 5. & Gal. 6.*

3. Volumus, quòd alij strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quã raro proximum sicut nosipfos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinauit, vt discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos inuicem portare, inuicem consolari, pariter adiuuare, instruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione aduersitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt. *Galat. 6. 1. Thes. 5. & 1. Cor. 13.*

CAPVT XVII.

De monastica vita.

1. Oportet, vt discas teipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non est paruum in monasteriis vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conuersari, & vsque ad mortem fidelis perseuerare. Beatus, qui ibidem bene vixit, & feliciter consummauit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam. *Galat. 6. Luca 16.*

2. Habitus & tonsura modicum conferunt; sed mutatio morum & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inueniet nisi tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus. *1. Pet. 2. Eccli. 1. & Eccli. 1.*

3. Ad seruiendum venisti, non ad regendum. Ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otia dum vel fabulandum. *Matth. 20.*

334 DE IMITATIONE CHRISTI
dum. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hi
nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum
humiliare.

CAPVT XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

Hebr. xi.

1. Intuere sanctorum Patrum viuida exempla, in quibus vera
perfectio refulsit & religio; & videbis quam modicum sit
& penè nihil, quod nos agimus? Heu quid est vita nostra, si illi
fuerit comparata? Sancti & amici Christi, Domino seruiuerunt
in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatione, in
vigiliis & ieiuniis, in orationibus & sanctis meditationibus, in
persecutionibus & opprobriis multis.

Ioan. I.

Matth. 7.

2. O quam multas & graues tribulationes passi sunt Aposto-
li, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi
vestigia voluerunt sequi. Nam animas suas in hoc mundo ode-
runt, vt in æternam vitam eas possiderent. O quam strictam &
abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt. Quam lon-
gas & graues tentationes pertulerunt? Quam frequenter ab ini-
mico vexati sunt? Quam crebras & feruidas orationes Deo ob-
tulerunt? Quam rigidas abstinentias quotidie peregerunt? Quam
magnum zelum & feruorem, ad spiritualem profectum habue-
runt? Quam forte bellum aduersus edomationem vitiorum ges-
serunt? Quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt?
Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinæ vaca-
bant; quanquam laborando ab oratione mentali minimè cessa-
rent.

Matth. 19.

3. Omne tempus vtiliter expendebant; omnis hora ad vacan-
dum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contempla-
tionis, etiam obliuioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.
Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cogna-
tis renunciabant: nil de mundo habere cupiebant; vix necessaria
vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant.
Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia
& virtutibus. Foris egebant; sed intus gratia & consolatione di-
uina reficiebantur.

Iacobi 4.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici.
Sibiipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti: sed
erant in oculis Dei preciosi & dilecti. In vera humilitate stabant,
in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientiaambu-
labant, & ideo quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud
Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus
religiosis: & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum,
quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O

5. O quantus feruor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit? O quanta deuotio orationis? quanta æmulatio virtutis? quàm magna disciplina viguit? quanta reuerentia & obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit? Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt; qui tam strenuè militantes, mundum suppeditaue- runt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit; si quis quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor & negligentia status nostri, quòd tam citò declina- mus à pristino feruore; & iam tædet viuere, præ lassitudine & te- pore. Utinam in te peius non dormiret profectus virtutum, qui multa sapiens exempla vidisti deuotorum.

CAPVT XIX.

De exercitijs boni religiosi.

X. Ita boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet: vt sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et meri- *Matth. 5.*
tò multo plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: Quia *Psal. 32. &*
inspector noster est Deus, quem summopere reuereri debemus, *Hebr. 4.*
vbicunq; fuerimus; & tanquam Angeli, in conspectu eius mun- *Psal. 15.*
di incedere. Omni die renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primum ad conuersio- nem venissemus, atque dicere: Adiuua me Deus in bono propo- sito & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfecte inci- pere, quia nihil est, quod hætenus feci.

2. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri, & multa diligentia opus est bene proficere volenti. Quod si fortiter proponens saepe deficit, quid ille, qui rarò aut minùs fixè aliquid proponit? Varijs tamen modis contingit desertio propositi no- stri, & leuis omisio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transi- t. Iustorum propositum in gratia Dei potius, quàm in propria sa- pientia pendet; in quo & semper confidunt, quicquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via *Prou. 16.*
eius.

3. Si pietatis causa, aut fraternæ vtilitatis proposito, quando- que consuetum omittitur exercitium, facillè postea poterit recu- perari. Si autem tædio animi aut negligentia facillè relinqui- tur, satis culpabile est, & nocuum sentietur. Conemur quantum *Eccle. 7.*
possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est: & contra illa præcipuè, quæ am- pliùs nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter no- bis scrutanda sunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad pro- fectum.

4. Si

Deut. 4.

4. Si non continuè vales te colligere, saltem interdum, & minus semel in die, manè videlicet aut vespere. Manè propone vespere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sapius forsitan Deum offendisti & proximum. Accinge te sicut vir, contra diabolicas nequitas, frena gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Nunquam sis ex toto otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

2. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutius exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior; sed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exercitium; sed aliud isti, aliud illi magis deseruit. Etiam pro temporis congruentia, diuersa placent exercitia: quia alia in festis, aliã in feriatis magis sapiunt diebus. Aliis indigemus tēpore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum tristamur, libet cogitare; & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renouanda sunt bona exercitia, & sanctorum suffragia feruentius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum peruenturi. Ideoque sollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuersari, atque omnem obseruantiam strictius custodire, tanquam in breui præmium laboris nostri à Deo percepturi.

Rom. 8.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atq; indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito, & studeamus nos melius ad exitum præparare.

Luca 12. & Matth. 14.

Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quem, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.

CAPVT XX.

De amore solitudinis & silentij.

Eccl. 3.

1. **Q**uare aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa: tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris à superfluis loquutionibus, & otiosis circuitionibus, nec non à nouitatibus & rumoribus audiendis; inuenies tempus sufficiens & aptum, pro bonis meditationibus insistendis. Maximi sanctorum humana consortia, vbi poterant, vitabant; & Deo in secreto seruire eligeant.

Hebr. 11.

2. Dixit

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij. Hoc sepius experimur, quando diu confabulamur. Facilius est omnino tacere, quam verbo nõ excedere. Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

Seneca.

Matth. 4.
Eccli. 3.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientia in se testimonium habeat. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit: nec eo minus solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas ex superbia & presumptione oritur, & in fine in deceptione sui ipsius vertitur. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4. Sæpe meliores in æstimatione hominum, grauius periclitati sunt propter suam nimiam cōfidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitus tentationibus careant, sed sepius impugnentur: ne nimium securi sint: ne fortè in superbiam eleuentur: ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent. O qui nunquam transitoriam licentiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam seruaret? O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & duntaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem & quietem possideret!

5. Nemo dignus est caelesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta cōpunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* In cella inuenies, quod de foris sepius amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

Psal. 6.

6. In silentio & quiete proficit anima deuota, & discit abscondita scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet; vt conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni seculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis sanctis. Melius est latere & sui curam agere, quam se neglecto signa facere. Laudabile est homini religioso, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

Psal. 6.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus &

Y.

4014

concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatium : sed quum hora transierit, quid nisi grauitatem conscientie & cordis dispersionem reportas? Latus exitus tristem saepe reditum parit: & lata vigilia serotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiare, sed nõ poteris perungere. Si cuncta videres presentia, quid esset nisi visio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentis. Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quicquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permanisses. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPVT XXI.

De compunctione cordis.

1. **S**I vis aliquid proficere, cõserua te in timore Dei: & noli esse nimis liber, sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec inepta te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consueuit. Mirum est, quòd homo potest vquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter leuitatem cordis & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpe vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix, qui abijcere potest omne impedimentum distractionis, & ad vniõnem se redigere sanctæ compunctionis. Felix, qui à se abdicat, quicquid conscientiam suam maculare potest vel granare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non atrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habeas semper oculum super te primum, & admoneas te ipsum specialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari; sed hoc fit tibi graue, quia non habes te satis bene & circumspectè sicut deceret Dei seruum & deuotum religiosum conuersari. Vtilius est sæpè & securius, quòd homo

Prov. 14.

Eccles. 1.

Eccles. 7.

Isal. 122.

Matth. 6.

Proverb. 19.

Gal. 1.

Isal. 76.

homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem præcipuè. Tamen, quòd diuinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abiicimus.

4. Cognosce te indignum diuina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hinc viuit: Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materie iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra; quibus ita inuoluti iacemus, vt raro cælestia contemplari valeamus.

Iud. 2. &
20. item
2. Reg. 13.

5. Si frequentius de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentius te emendares. Si etiam futuras inferni siue purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

Eccle. 7.
Matth. 23.

6. Sæpe est inopia spiritus, vnde tam leuiter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis spiritum: & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis in mensura.*

Psal. 79.

CAPVT XXII.

De consideratione humana miserie.

1. **M**iser es, vbicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi sicut vis & desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis rex sit vel Papa. Quis est, qui melius habet? Vtique qui pro Deo aliquid pati valet.

Eccle. 6.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis, quòd omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine solitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est viuere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tãto præsens vita fit ei amarior, quia sentit melius, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nã

Luca 12.

Prou. 1.

Iob 14.
Eccle. 2.

DE IMITATIONE CHRISTI

comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & ceteris necessitatibus naturæ subiacere, verè magna miseria est & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me Domine.* Sed vix non cognoscentibus suam miseriam; & amplius vix illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant) vt si possent hic semper viuere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani & infideles corde, qui tam profundè in terris iacent, vt nihil nisi carnalia sapiant. Sed miseri adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt; sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

5. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi; nunc aptum tempus est emendandi. Quando malè habes & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibivim feceris, vitium non superabis. Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem, sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec vnquam aliquid magni de nobis sentire, quia tam fragiles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam manè? Vix nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi iam pax sit &

Psal. 24.

Rom. 8.

Ibidem.

1. Pet. 1. &

Hebr. 11.

Rom. 13. &

Hebr. 10.

Psal. 56.

Rom. 7.

Gen. 3.

2. Cor. 5.

Gen. 6. & 8.

2. Mach. 9.

& securitas; quum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conuersatione nostra. Bene opus esset quòd adhuc iterum institueremur, tanquã boni nouitij ad mores optimos, si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & maiori spiritali profectu.

CAPVT XXIII.

De meditatione mortis.

1. **V**alde citò erit tecum hìc factum: vide aliter quomodo te habeas. Hodie homo est, & cras non comparet. Cùm autem sublatu fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum presentia meditatur, & futura non magis prouidet. *a* Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. *b* Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. *c* Melius esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? *d* Cras est dies incerta, & qui scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed saepe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si videris aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis.

3. Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Vespere autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viuere, vt nunquam te imparatum mors inueniat. Multi subito & improuise moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita; & valde dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

D. Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, seruens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor poenitentiae, promptitudo obedientiae, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es; sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur; sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

Isaia 30. &
31. item
Hier. 17.
& 48.
Matt. 6.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliuiscuntur tui homines, quam æstimas. * Melius est nunc tempestiuè providere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis, nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtilius non expendis: in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem seu horam pro emendatione desiderabis, & nescio an impetrabis.

Rom. 5.
Luca 14.
1. Cor. 9.

6. Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare, quam magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & de morte suspectus. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere quam timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt tunc possis liberè ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

Luca 12.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocínio interiit, & sic omniũ finis mors est; & vita hominum, tanquam vmbra subito pertransit.

Job 14.

Matt. 6.
Luca 12.
& Galat. 6.
Luca 16.
Hebr. 11.
1. Pet. 2.

8. Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te? Age age nunc charissime, quicquid agere potes, quia nescis quãdo morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter salutem tuam nihil cogites, solùm quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei sanctos, & eorum actus imitando; vt cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

Hebr. 13.

9. Serua te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hîc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

CAPVT XXIV.

De iudicio & pœnis peccatorum.

Hebr. 20.

1. N omnibus respice finem, & qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec

nec excusationes recipit, sed quod iustum est iudicabit. O miser-^{Iob 9.}
 rime & insipiens peccator, quid respondebis Deo omnia mala ^{Luca 16.}
 tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid
 non praeuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium
 excusari vel defendi, sed vnusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?
 Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus ex-^{2. Cor. 6.}
 audibilis, dolor satisfactorius & purgatiuus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui
 suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quam de sua in-
 iuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde cul-^{Jacob. 1.}
 pas indulget. Qui veniam ab aliis petere non retardat, qui faci-^{Luca 23.}
 lius miseretur, quam irascitur. Qui sibi ipsi violentiam frequen-^{et Act. 7.}
 ter facit, & carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est
 modo purgare peccata & vitia refecare, quam in futuro purgan-
 da referuare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amo-
 rem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi peccata tua? Quanto
 amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris, tanto durius
 postea lues, & maiorem materiam comburendi referuas. In qui-
 bus homo peccauit, in illis grauius punietur. Ibi acediosi arden-
 tibus stimulis perurgebuntur: & gulosi ingenti siti ac fame cru-
 ciabuntur. Ibi luxuriosi & voluptatum amatores, ardenti pice &
 foetido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes, pra dolore
 inuidiosi vlulabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non
 habeat. Ibi superbi, omni confusione replebuntur; & auari, mi-
 ferrima egestate ardeabuntur. Ibi erit vna hora grauior in poena,
 quam hic centum anni in grauisima poenitentia. Ibi nulla re-^{Iob 4.}
 quies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessa-^{43.}
 tur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modo so-
 licitus & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicij sis securus cum
 beatis. Tunc enim iusti stabunt in magna constantia aduersus ^{Sap. 5.}
 eos, qui se angustiauerunt & deprefferunt. Tunc stabit ad iudi-
 candum, qui modo se subiicit humiliter iudiciis hominum. Tunc
 magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique
 superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Chri-^{Psal. 106.}
 sto didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribula-^{2. Cor. 4.}
 tio paciēter perpeffa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc
 gaudebit omnis deuotus, & moerebit omnis irreligiosus. Tunc
 plus exultabit caro afflicta, quam si in delitiis fuisset semper nutri-
 ta. Tunc splendet habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis.
 Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deaura-
 tam.

344 DE IMITATIONE CHRISTI
 tum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quam om-
 nis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedien-
 tia, quam omnis secularis astituta.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conscientia, quam docta
 philosophia. Tunc plus pōderabit contemptus diuitiarum, quam
 totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super
 deuota oratione, quam super delicata comestione. Tunc potius
 gaudebis de seruato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc
 plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc
 plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis dele-
 ctatio terrena. Disce te nunc in modico pati, vt tunc à grauiori-
 bus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc
 tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris
 sufferre? Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid
 gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere,
 delectari hinc in mundo, & postea regnare cum Christo.

Luce 12.

7. Si vsque in hodiernum diem semper in honoribus & vo-
 luptatibus vixisses, quid totum tibi profuisset, si iam in instanti
 mori contingeret? Omnia ergo vanitas præter amare Deum, &
 illi soli seruire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mor-
 tem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia
 perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem
 adhuc peccata delectant, non mirum, si mortem & iudicium ti-
 meat. Bonum tamen est, vt si necdum amor à malo te reuocat,
 saltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei post-
 ponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius
 incurret.

Eccles. 1.
 Rom. 8.

CAPVT XXV.

De seruenti emendatione totius vite nostre.

2. Tim. 4.

1. **E** Sto vigilans *a* & diligens in Dei seruitio & cogita frequen-
 ter ad quid venisti, & cur seculū reliquisti. Nonne vt Deo
 viteres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum serueas,
b quia mercedem laborum tuorum in breui recipies, *c* nec erit
 tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. *d* Modicum nunc
 laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiā inue-
 nies. *e* Si tu permanseris fidelis & seruidus in agendo, *f* Deus
 procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo.

b Matth. 5.
c Apoc. 21.
d 22.
e Eccles. 51.
f Apoc. 21.
g 22.
h Matth. 25.
i Rom. 5.

2. *g* Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam peruenies;
 sed securitatē capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias. Cum
 quidam anxius inter metum & spem frequenter fluctuaret, &
 quadam vice mœrore confectus in ecclesia ante quoddam altare,
 se in oratione prostrauisset, hac inter se reuoluit, dicens: O si
 sci-

scirem, quòd adhuc perseueraturus essem! Statimque audiuit diuinum intus responsum: Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene securus eris. Moxque consolatus & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura; sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. *Rom. 12.*

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem, ait Propheta, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius.* Vnum est, quod multos à profectu & feruenti emendatione retrahit, horror difficultatis seu labor certaminis. Enimuerò, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauias & contrarias sunt, virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. *Psal. 36.*

4. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones; quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant; videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur; & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in alijs displicent.

5. Vbique profectum tuum capias, vt si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias. Aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab alijs notaris. Quàm incundum & dulce est videre feruidos & deuotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos? Quàm triste est & graue videre inordinatè ambulantes, qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent? Quàm nociuum est negligere vocationis suæ propositum, & ad non commissas sensum inclinare? *Matt. 7.*

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi proponere crucifixi. Bene verecundari potes, inspecta vita Iesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè & deuotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia vtilia & necessaria sibi abundanter ibi inueniet: nec opus est, vt extra Iesum aliquid melius querat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm cito & sufficienter docti essemus? *Ephes. 5. & 1. Cor. 12. Eccl. 3.*

7. Religiosus feruidus omnia bene portat & capit, quæ illi iu-

bentur. Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem querere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens, graui patet ruina. Qui laxiora querit & remissiora, semper in angustiis erit, quia aut vnum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alij religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Rarò exeunt abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt. Attendite Carthusienses, Cistercienses, & diuersæ religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad pfallendù Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare, vbi tanta multitudo religiosorum incipit Deo iubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominù Deum nostrum toto corde & ore laudare? O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare; tunc multo felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicumq; necessitate seruis. Vtinam non essent istæ necessitates, sed solum spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10. Quando homo ad hoc peruenit, quòd de nulla creatura consolationem suam querit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur; sed ponet se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine solitudine & diligentia, nunquam acquies virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere: Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem, propter Dei gratiam & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum; & quicquid de aliis fit, non negligas teipsum. Tantum proficies quantum tibi ipsi vim intuleris, Amen.

Rom. 11. &
1. Cor. 3. 12.
& 15.

Ecol. 7.
Apoc. 3.

Ecol. 19.

Matth. 11.